

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Yhteentoimivuus syntyy vuorovaikutuksessa ja yhdessä tekemällä

YTI-päätösseminaari 13.12.2018
Tommi Oikarinen
Suvi Remes

Yhteinen tiedon hallinta (YTI) -kärkihanke

Tiedonhallintalain (HE 284/2018 vp) tarkoitus

Tietoon perustuvat julkiset palvelut on mahdollista toteuttaa entistä laadukkaammin, tuloksellisemmin ja tehokkaammin laadukkaan tiedonhallinnan tukemana.

Lain tarkoitus:

- 1) varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi
- 2) mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomaisen voi hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelunsa hallinnon asiakkaille hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti ja laadukkaasti
- 3) edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta

Eräiltä osin julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin 2003/98/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/37/E täytäntöönpano

Yhteentoimivuuden elementit (TiHL 284/2018 vp)

TIETOVARANTOJEN YHTEENTOIMIVUUDEN YLEINEN OHJAUS

- Julkisen hallinnon ja toimialojen tietovarantojen yhteentoimivuutta edistävät linjaukset
- Julkisen hallinnon tiedonhallintakartta (linjaustarpeet & linjausten soveltamiskohteet)

YHTEENTOIMIVUUDEN TOTEUTTAMINEN

- Viranomaisen vastaa tietovarantojensa ylläpidosta ja kehittämisestä toimivaltansa puitteissa
- Viranomaisella velvollisuus huolehtia tietojen saatavuudesta ja hyödynnettävyydestä

SUUNNITTELU

YHTEINEN TIEDON HALLINTA

- Julkisen hallinnon tietovarantojen yhteentoimivuuden varmistamiseksi tarvittavien tietomäärittysten kokoaminen yhteiseen palveluun saataville
- Kehityshankkeissa syntyvien määritysten harmonisointi ja linkittäminen Euroopan unionin tasoiseen määritystyöhön
- Määrittysten käyttökelpoisuuden varmistava hallintamalli

HYÖDYNTÄMINEN

Yhteentoimivuuden linjaukset (TiHL 6 §)

TIETOJEN LUOVUTTAMISTA KOSKEVA SÄÄNTELY

YHTEENTOIMIVUUTTA KOSKEVAT LINJAUKSET

YHTEISET TIETOMÄÄRITYKSET

TIETOMÄÄRITYSTEN HARMONISOINTI

Yhteisten tietomäärittysten hallinta (YTI)

VAATIMUKSET

TARPEET

KEHITTÄMINEN

TUOTOKSET

Perusasiat

- Siirtyminen (yhteisten) sähköisten palvelujen käyttöön **edellyttää** tiedon rakenteistamista ja tietomääritysten harmonisointia, jotta tietojen teknisen siirtämisen lisäksi myös niiden merkitys säilyy palveluiden taustalla tarvittavissa tietovirroissa.
- Tekniset tarpeet toteuttaa tiedon hallintaan käytettävä tietojärjestelmä, sen tietokanta tai rajapinta vaihtelevat, mutta suurelta osin tarvitsemme **samaa tietosisältöä** eri palveluiden, tietovirtojen ja tietojärjestelmien käyttöön.
- Tiedosta **yhtenäinen käsitys** läpi prosessien, läpi organisaation ja organisaatorajojen yli, läpi koko julkisen hallinnon. Kaikki kielet ovat sopimuksia (konventioita) – siten myös kaikki tiedon mallintaminen.
- Läpinäkyvä **toimijarakenne** ja mekanismit yhteentoimivuuden ohjaukselle, tuottamiselle ja ylläpidolle **poikkihallinnollisessa verkostorakenteessa** jatkuvan toiminnan mallilla.

Hallinnan rakenne

Kansainvälinen taso

Ohjaus: Valtiovarainministeriö (TiHL 6§)
Ohjauksen tukitehtävät: Väestörekisterikeskus (VRK-laki)
Linkittäminen tehdään vain kerran.

Kansallinen taso

Julkisen hallinnon yhteinen sanasto+
Julkisen hallinnon yhteinen komponenttikirjasto

Ohjaus: Valtiovarainministeriö (TiHL 6§)
Ohjauksen tukitehtävä: Väestörekisterikeskus (VRK-laki)
Työn tukena tietoaalueiden asiantuntijoista koostuvat työryhmät (TiHL 6§,7§).

Tietoaalueet

Teemaakohtaiset määrittelevät sanastot + teemaakohtaiset tietokomponenttikirjastot, (muut määrittelykokonaisuudet)

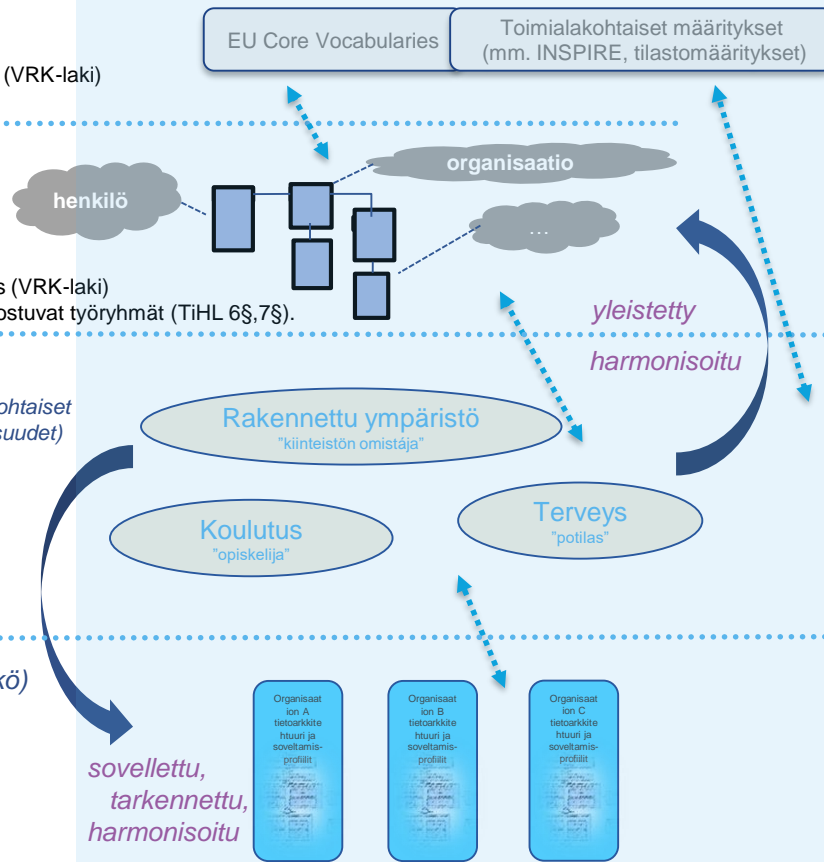
Ohjaus: Ministeriöt (TiHL 6§)
Toimeenpano: vastuulliset virastot (erityislait)
+ tarvittavat yhteistyöryhmät/työryhmät

Organisaation taso (tiedonhallintayksikkö)

Tiedon käyttötarkoitekohtaiset soveltamisprofiilit,
tekniset määrittelyt

Ohjaus: TiHL 22,24§
Toimeenpano: kukin tiedonhallintayksikkö

Yhteentoimivuusalusta (TiHL§; ehdotus: TORI-lain asetus)

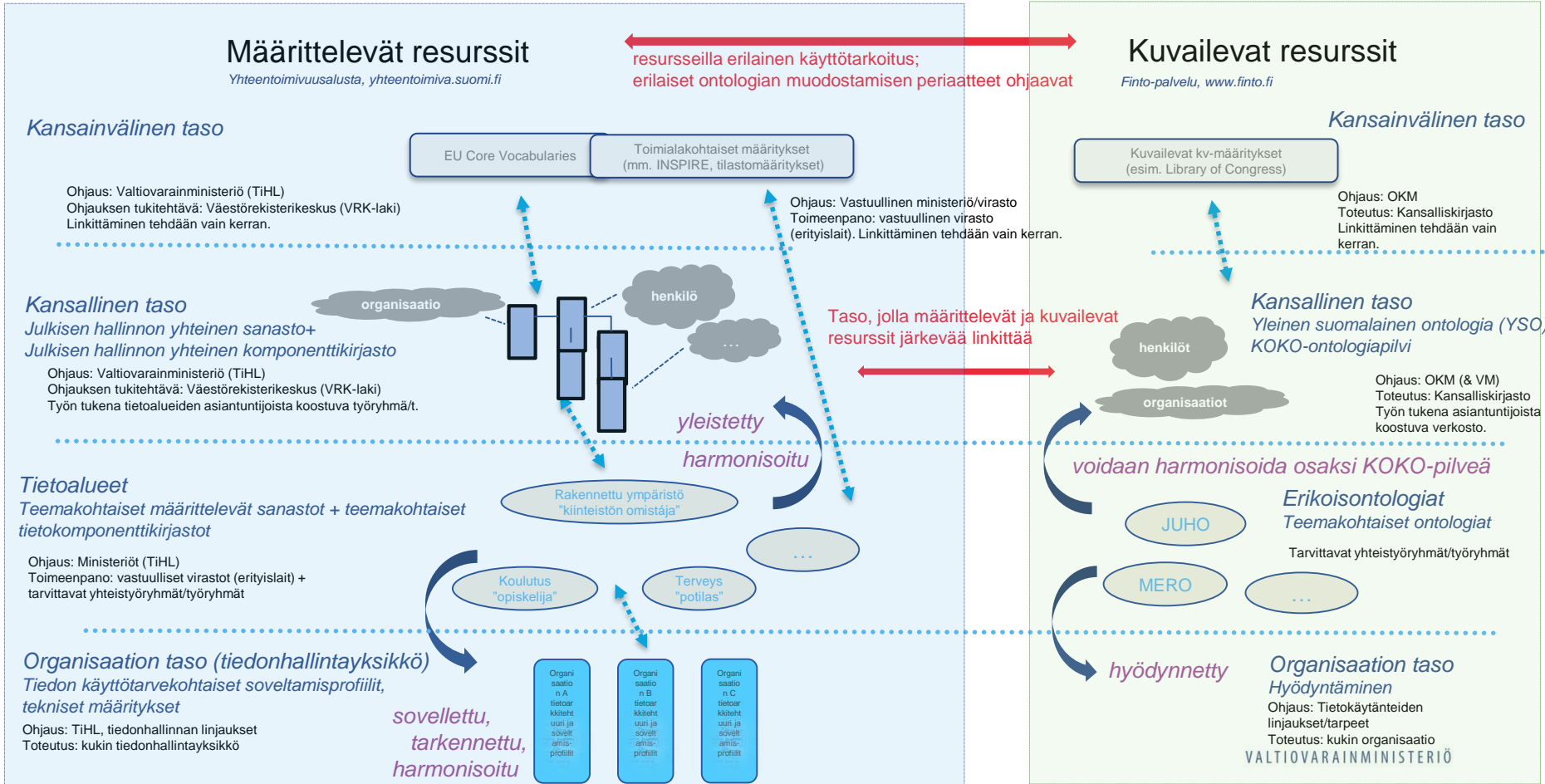

Ohjaus: Vastuullinen ministeriö (TiHL 6§) /(virasto)
Toimeenpano: vastuullinen virasto (TiHL, erityislait)
Linkittäminen tehdään vain kerran.

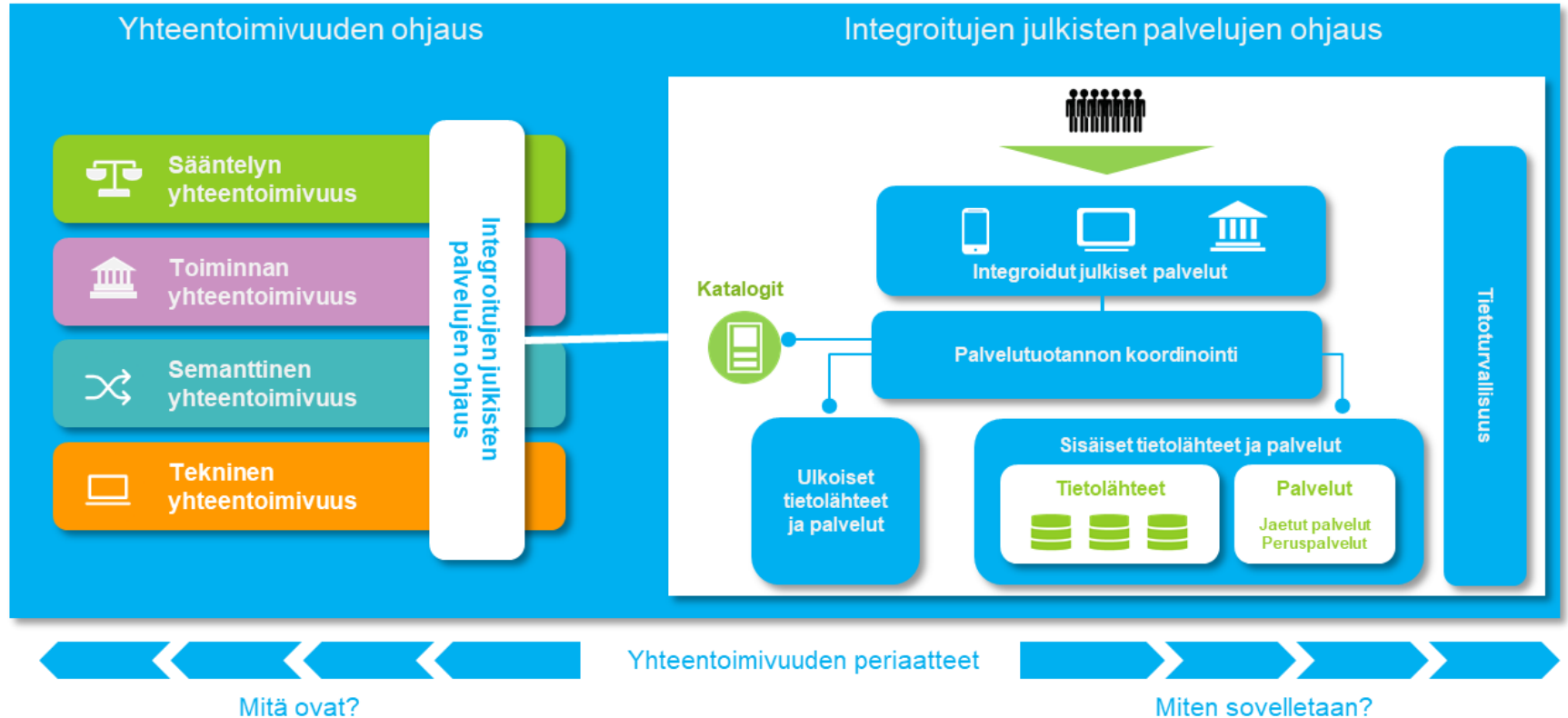
Tavoitteena muodostaa sirpaleisten, yksittäisten toimijoiden ylläpitoa vaativien osien sijaan riittävän laajoja kokonaisuuksia, joiden ylläpito voidaan turvata (esim. asemakaavoituksen sanasto + KIRA kiinteistö- ja rakentamisan sanasto = Rakennetun ympäristön sanasto)

Tietoaalueilla alahallintamalleja, esimerkiksi kuntien ja maakuntien taloustiedon raportoinnin hallintamalli.

Linjaus: Tietomäärittysten hallintamalli ja semanttisten resurssien linkitysjärjestys

Sovellamme yhteentoimivuuden kehystä (EIF)

Työ mahdollistaa yhteentoimivuutta sen kaikilla tasoilla

Säädösten yhteentoimivuus (Legal Interoperability)

Tietohallintolaista Tiedonhallintalakiin, erityislainsäädäntö täydentää

Tulevaisuuden mahdollisuus tukea “vertikaalisesti” semanttisen yhteentoimivuuden rakentamista tarjoamalla samat semanttiset resurssit sekä lain valmisteluun* että tiedonhallintaan että ICT-kehitykseen.

Toiminnan yhteentoimivuus (Organisational Interoperability)

Siirrytään tiedon määrittelyyn käytetystä tuplatyöstä systemaattiseen yhteiseen käytäntöön ja yhteisen alustan käyttöön tukipalveluna.

Hajautettu hallinnan malli ja vastuut.

Tiedon (ja metatiedon) kiertotalous vaatii ja tuottaa luottamusta verkostomaiseen toimintaympäristöön ja toisiin toimijoihin.

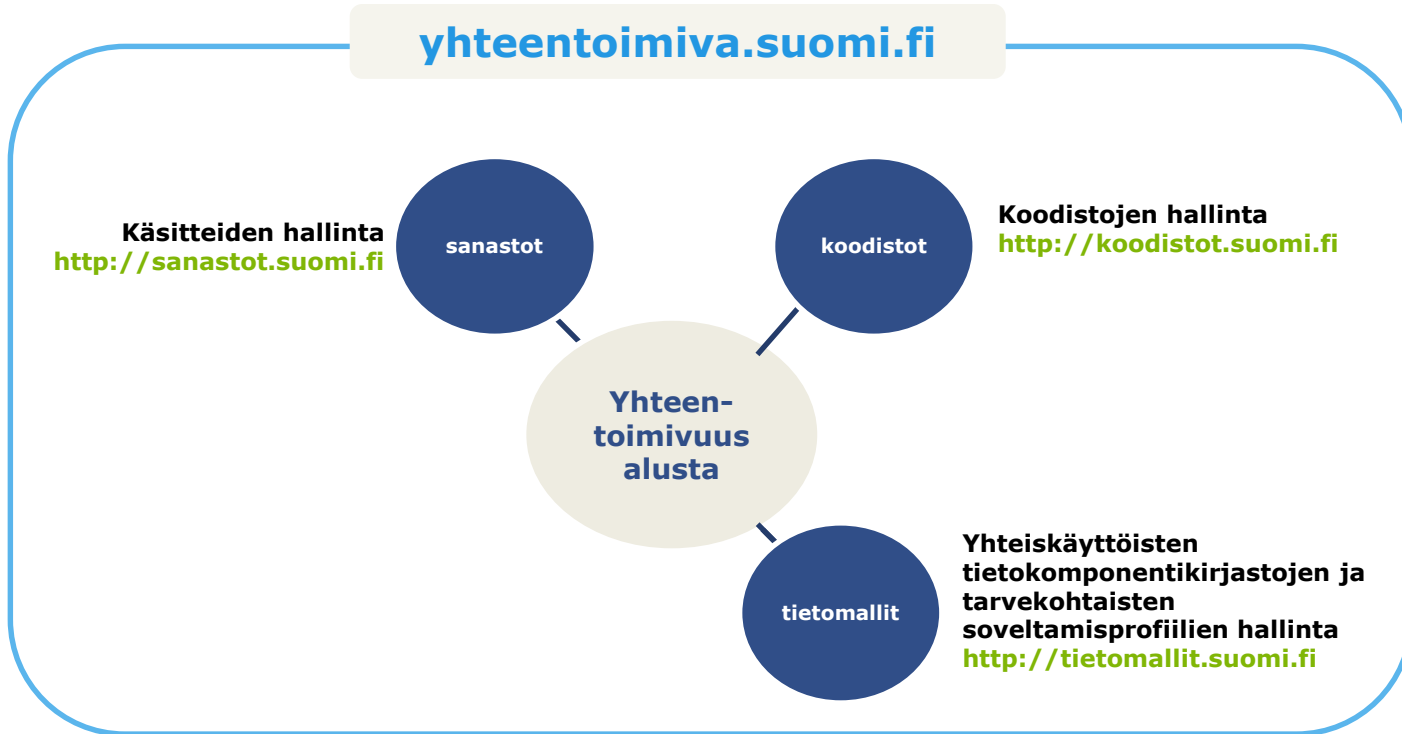
Tiedon yhteentoimivuus (Semantic Interoperability)

Menetelmä määritellä ja dokumentoida järjestelmä- ja teknologia-riippumattomasti ja yhtenäisesti tietomääritykset ja tiedon semantiikka – monipuolinen, tehokkaampi tiedon hyödyntäminen tavoitteena (palvelukehityksessä, tietovirroissa, tietopalveluissa).

Tekninen yhteentoimivuus (Technical Interoperability)

Tuki tietomääritysten hyödyntämiselle teknisissä skeemoissa (tuettujen formaattien lisäys tarpeen mukaan).

Yhteiset tukipalvelut

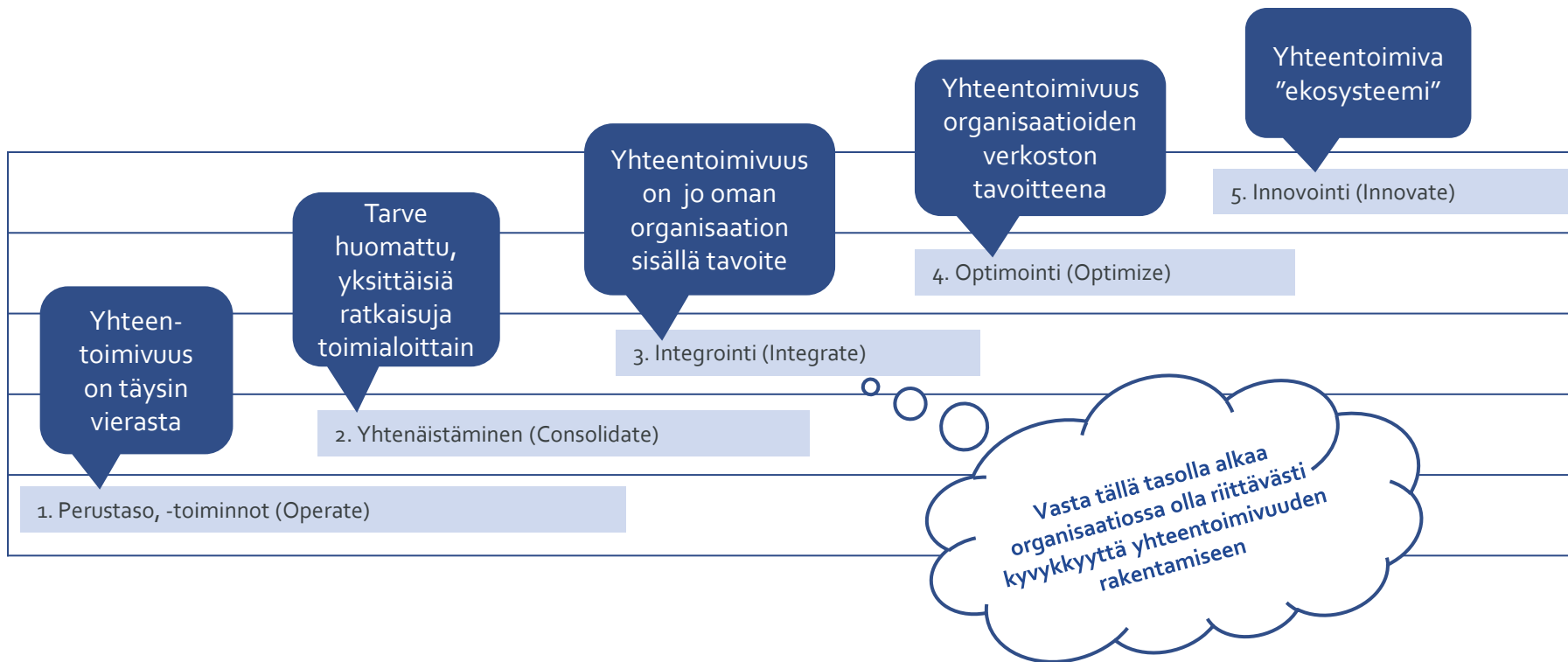

Kohti tiedon kiertotaloutta

- (Tiedon ja toiminnan) yhteentoimivuus on sisäistettävä **organisaation arvona**, jotta siitä voi johdonmukaisesti nousta pysyviä toimintatapoja – johtamisen merkitys.
- Yhteentoimivuus tarkoittaa oman toiminnan näkemistä osana suurempaa kokonaisuutta ja sen päämääriä – vaaditaan **luottamusta** muihin ympärillä.
- Kokonaisuutena voidaan puhua pyrkimyksestä kohti **tiedon kiertotaloutta**, jossa kerran toteutettua käytetään yhteisesti ja uudelleen.
- Semanttinen yhteentoimivuus ja metatiedot ovat merkittävä ja **konkreettinen osa** digitaalisia palveluita ja tietovirtoja ja tiedolla johtamista.

Tilannekuvan luominen ja ylläpito

Rakennetaan yhteistä tietoinfrastruktuuria

Tietopalvelut ja tiedonhaku

Tiedon löydettävyys – sisällönkuviu:
"Asiasanoista ontologioihin"
2005 >

Vuorovaikutteiset asiointipalvelut

Automatisoidut palveluprosessit

Palvelut, jotka eivät vaadi "asiakkaalta vaivaamista"

Oppiva keinoäly

Aurora 20?? >

Semanttiset resurssit

Myös säädökset?
Semanttinen Finlex 2.0?
Lakieditori-POC (2018)

Digitalisaatio – rajapintaistaminen ja tietovirrat
– rakenteistettu tieto – tiedon yhdistely

Sanastot
Tietorakenteet
Koodistot
(Pysyvät) tunnukset

Yhteentoimivuus-
alustalla
ihmisymmärteinä &
koneluettavina

Palvelurajapinta

Tietovarannot

VTJ asuminen

Tulorekisteri

Opintorekisteri

Kiinteistörekisteri

Ajoneuvorekisteri

Terveystiedot

...

...